

KNF

—
KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

**INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE ORAZ
INDYWIDUALNE KONTA ZABEZPIECZENIA
EMERYTALNEGO W 2017 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

WARSZAWA 2018

Departament Funduszy Inwestycyjnych i Funduszy Emerytalnych

Słowa kluczowe: INDYWIDUALNE KONTA EMERYTALNE, INDYWIDUALNE
KONTA ZABEZPIECZENIA EMERYTALNEGO, DODATKOWA FORMA
OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ

SPIS TREŚCI

SYNTEZA	5
1 PODSTAWOWE INFORMACJE O FUNKCJONOWANIU IKE ORAZ IKZE	8
2 IKE W 2017 ROKU.....	10
2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku	10
2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych	11
2.3 Wartość aktywów IKE.....	12
2.4 Wpłaty na IKE	14
2.5 Średni stan konta IKE	16
2.6 Liczba otwieranych IKE	16
2.7 Wyплаты, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE.....	18
2.7.1 Wyплаты z IKE	18
2.7.2 Zwroty z IKE	19
2.7.3 Wyплаты transferowe dotyczące IKE	20
3 IKZE W 2017 ROKU	22
3.1 Struktura osób posiadających IKZE według płci i wieku	22
3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych.....	23
3.3 Wartość aktywów IKZE	24
3.4 Wpłaty na IKZE.....	25
3.5 Średni stan konta IKZE.....	27
3.6 Liczba otwieranych IKZE.....	28
3.7 Wyплаты, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE	29

SYNTEZA

Opracowanie zawiera zestawienie podstawowych informacji dotyczących indywidualnych kont emerytalnych (IKE) oraz indywidualnych kont zabezpieczenia emerytalnego (IKZE) przygotowane na podstawie danych przekazywanych do Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego przez instytucje finansowe prowadzące IKE oraz IKZE:

- zakłady ubezpieczeń,
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- podmioty prowadzące działalność maklerską,
- banki,
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne.

W przedmiotowym raporcie przedstawiono najistotniejsze zjawiska występujące na rynku IKE oraz IKZE w 2017 r.

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKE w 2017 r. (obejmują wielkości za cały rok lub według stanu na koniec roku), w porównaniu do 2016 r., przedstawiają się następująco:

- IKE posiadało 951,6 tys. osób (na koniec 2016 r. 902,6 tys. osób), co stanowiło 5,8% liczby osób pracujących¹,
- wartość rynku IKE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 8 mld zł (wzrost o 19,6% w porównaniu do stanu na koniec 2016 r.) - najwięcej aktywów IKE zgromadzono w zakładach ubezpieczeń (2,6 mld zł) i funduszach inwestycyjnych (2,4 mld zł),
- wpływy środków pieniężnych do IKE wyniosły 1 427,4 mln zł (o 203,9 mln zł więcej niż w 2016 r.), z czego składki to 1 205,4 mln zł (o 140 mln zł więcej niż w 2016 r.), a transfery z pracowniczych programów emerytalnych 222 mln zł (o 63,9 mln zł więcej niż w 2016 r.),
- wypływy środków pieniężnych z IKE osiągnęły poziom 491,8 mln zł (o 50,6 mln zł więcej niż w 2016 r.), z czego wypłaty to 181,2 mln zł (o 32,7 mln zł więcej niż w 2016 r.), zwroty 309,6 mln zł (o 17,3 mln zł więcej niż w 2016 r.), transfery do pracowniczych programów emerytalnych 1,1 mln zł (o 0,6 mln zł więcej niż w 2016 r.),
- wpłaty netto do IKE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty kwot wyniosły 935,6 mln zł (o 153,3 mln zł więcej niż w 2016 r.)
- powstało 96,7 tys. nowych IKE, o 4,2 tys. kont więcej niż w 2016 r. - najwięcej IKE założono w funduszach inwestycyjnych (61,9 tys. kont), a najmniej w dobrowolnych funduszach emerytalnych (1,2 tys. kont),
- 31,7 tys. osób zamknęło rachunki IKE w związku z całkowitym zwrotem środków (wzrost o 0,7%) - najwięcej w zakładach ubezpieczeń (14,7 tys. osób),
- wypłatę jednorazową lub częściową środków z IKE zrealizowało 11,2 tys. osób (wzrost o 17,2%) - najwięcej w zakładach ubezpieczeń (4,7 tys. osób),

¹ Kwartalna informacja o rynku pracy w czwartym kwartale 2017 roku (dane wstępne), Główny Urząd Statystyczny 23.02.2018 r.

- zdecydowana większość wypłat (97,9%) była realizowana w formule jednorazowej, a z możliwości wypłaty środków w ratach skorzystało jedynie 2,1% wypłacających środki z IKE (bez zmiany w stosunku do 2016 r.),
- wskaźnik liczby IKE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKE wyniósł 33% (w 2016 r. 31,6%),
- wysokość średniej wpłaty na IKE wyniosła 3,8 tys. zł (w 2016 r. 3,7 tys. zł) - najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską (9,6 tys. zł), a najniższą w zakładach ubezpieczeń (3 tys. zł),
- przeciętna wartość środków zgromadzonych na IKE wyniosła na koniec 2017 r. 8,4 tys. zł (na koniec 2016 r. 7,4 tys. zł). Najwyższy przeciętny stan rachunku IKE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską: 42,2 tys. zł (w 2016 r. 39 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń: 4,6 tys. zł (w 2016 r. 4 tys. zł).

Wybrane dane liczbowe dotyczące IKZE w 2017 r. (obejmują wielkości za cały rok lub według stanu na koniec roku), w porównaniu do 2016 r., przedstawiają się następująco:

- IKZE posiadało 691 tys. osób (na koniec 2016 r. 643,1 tys. osób), co stanowiło 4,2% liczby osób pracujących¹,
- wartość rynku IKZE pod względem zgromadzonych aktywów wyniosła 1,7 mld zł (wzrost o 58,3% w porównaniu do stanu na koniec 2016 r.) - najwięcej aktywów IKZE zgromadzono w funduszach inwestycyjnych (719,6 mln zł),
- wpłaty netto na IKZE, czyli wpłaty nowych środków pomniejszone o wypłaty i zwroty kwot wyniosły w 2017 r. 570,7 mln zł (wzrost o 127,1 mln zł),
- powstało 63,1 tys. nowych IKZE, o 0,9 tys. mniej niż w 2016 r. - najwięcej IKZE założono w funduszach inwestycyjnych (40,2 tys. kont), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (2,2 tys. kont),
- 13,3 tys. osób zamknęło rachunki IKZE w związku ze zwrotem środków – najwięcej w zakładach ubezpieczeń (6,8 tys. osób),
- wypłatę środków z IKZE zrealizowało 0,4 tys. osób (wzrost o 42,1% w porównaniu do stanu na koniec 2016 r.) – głównie w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń (po 0,2 tys. osób),
- wskaźnik liczby IKZE, na które dokonywano wpłat do liczby ogółem funkcjonujących IKZE wyniósł 28,7% (w 2016 r. 26,4%),
- wysokość średniej wpłaty na IKZE wyniosła 3,1 tys. zł (w 2016 r. 2,8 tys. zł) - najwyższą wartość średniej wpłaty odnotowano w podmiotach prowadzących działalność maklerską (4,7 tys. zł), a najniższą w zakładach ubezpieczeń (2,6 tys. zł),
- przeciętna wartość środków zgromadzonych na IKZE wyniosła 2,5 tys. zł (w 2016 r. 1,7 tys. zł). Najwyższy przeciętny stan rachunku IKZE posiadają oszczędzający w podmiotach prowadzących działalność maklerską (11,1 tys. zł), a najniższy w zakładach ubezpieczeń (1,2 tys. zł).

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 marca 2011 r. *o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. Nr 75 poz. 398) Rada Ministrów jest zobowiązana, nie rzadziej niż co 3 lata, do dokonania przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego i przedłożenia Sejmowi

Rzeczypospolitej Polskiej informacji o skutkach obowiązywania ww. ustawy wraz z propozycjami zmian.

Następstwem wniosków zawartych w pierwszym przeglądzie z 2013 r. było uproszczenie reguł związanych z ustalaniem wysokości maksymalnej rocznej wpłaty na IKZE oraz opodatkowanie wypłat z IKZE i wypłat na rzecz osób uprawnionych zryczałtowanym podatkiem dochodowym na poziomie 10%. Wprowadzenie tych zmian w życie w 2014 r. nie spowodowało jednak istotnego zwiększenia liczby otwieranych IKZE.

W 2016 r. Rada Ministrów dokonała ponownego przeglądu funkcjonowania systemu emerytalnego w Polsce. Dokument z przeglądu wraz z rekomendacjami został, po akceptacji Rady Ministrów, przekazany do Sejmu w dniu 30 grudnia 2016 r. Po jego rozpatrzeniu Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu RP w dniu 8 lutego 2017 r. złożyła wniosek o jego przyjęcie przez Sejm. Rekomendacje przedstawione w przeglądzie funkcjonowania systemu emerytalnego z 2016 r. dotyczą zarówno II, jak i III filaru systemu emerytalnego i odwołują się do programu budowy kapitału będącego elementem *Strategii odpowiedzialnego rozwoju*. W przeglądzie zarekomendowano stworzenie pracowniczych programów kapitałowych o powszechnym i dobrowolnym dla oszczędzających charakterze.

W dniu 15 lutego 2018 r. Ministerstwo Finansów przekazało projekt ustawy *o pracowniczych planach kapitałowych* do konsultacji społecznych, uzgodnień międzyresortowych i Rady Dialogu Społecznego.

1 PODSTAWOWE INFORMACJE O FUNKCJONOWANIU IKE ORAZ IKZE

Indywidualne konta emerytalne oraz indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego są prowadzone na podstawie pisemnej umowy zawartej przez oszczędzającego z:

- funduszem inwestycyjnym,
- podmiotem prowadzącym działalność maklerską,
- zakładem ubezpieczeń,
- bankiem,
- dobrowolnym funduszem emerytalnym.

Prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat

Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, prawo do wpłat na IKE lub IKZE przysługuje osobie, która ukończyła 16 lat. Młodoletni ma prawo do dokonywania wpłat na konto emerytalne tylko w roku kalendarzowym, w którym uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę i w wysokości nie przekraczającej tych dochodów.

W przypadku osób, które osiągnęły wiek 55 lat i decydują się na założenie IKE, konieczne jest złożenie dodatkowego oświadczenia o niedokonaniu w przeszłości wypłaty środków zgromadzonych na IKE.

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a wypłata zwolniona z podatku

Wpłata na IKE jest opodatkowana, a podatek pobierany jest od przychodu oszczędzającego, z którego pochodzi składka na IKE. Zwolnienie podatkowe przysługujące osobie oszczędzającej na IKE dotyczy podatku od zysków kapitałowych, jednak jest ograniczone limitem kwotowym dotyczącym wysokości wpłacanych środków oraz warunkiem posiadania przez oszczędzającego jednego IKE.

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKE obowiązujące w latach 2004–2018.

Tabela 1. Limity wpłat na IKE w latach 2004-2018 (w zł)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kwota limitu	3 435	3 635	3 521	3 697	4 055	9 579	9 579	10 077	10 578	11 139	11 238	11 877	12 165	12 789	13 329

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Wypłata środków z IKE jest nieopodatkowana. Uprawnienia do wypłaty zgromadzonych środków na IKE przysługuje osobie po osiągnięciu 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia.

Wpłata na IKZE jest zwolniona z podatku, a wypłata opodatkowana

Z kolei w IKZE zwolnienie podatkowe polega na tym, że wpłaty na IKZE osoba oszczędzająca może odliczyć od podstawy opodatkowania. Tak jak w przypadku IKE, warunkiem skorzystania z odliczenia podatkowego jest posiadanie tylko jednego IKZE.

Tabela poniżej zawiera limity rocznych wpłat na IKZE obowiązujące w latach 2012–2018.

Tabela 2. Limity wpłat na IKZE w latach 2012-2018 (w zł)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kwota limitu	4 031	4 231	4 495	4 751	4 866	5 116	5 332

Źródło: Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, obliczenia własne w latach 2012-2013

Z dniem 15 stycznia 2014 r. obniżono stawkę i sposób opodatkowania wypłat z IKZE - od kwoty wypłat z IKZE(także wypłat na rzecz osoby uprawnionej na wypadek śmierci oszczędzającego) pobierany jest zryczałtowany podatek w wysokości 10% przychodu.

2 IKE W 2017 ROKU

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. IKE były prowadzone przez 56 instytucji finansowych:

- 14 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 17 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 62 działających towarzystw funduszy inwestycyjnych),
- 7 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 44 domów maklerskich działających na rynku i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 8 banków komercyjnych (na 35 działających banków komercyjnych), 3 banki spółdzielcze niezrzeszone oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 553 działających banków spółdzielczych),
- dobrowolne fundusze emerytalne (DFE) zarządzane przez 5 powszechne towarzystwa emerytalne (na 11 działających powszechnych towarzystw emerytalnych).

2.1 Struktura osób posiadających IKE według płci i wieku

Na koniec 2017 r. zarejestrowanych było 951,6 tys. IKE (o 49 tys. więcej niż na koniec 2016 r.). Podobnie jak w latach poprzednich, wśród oszczędzających na IKE najbardziej liczną grupą oszczędzających były osoby w wieku 51-60 lat, posiadające 255,9 tys. kont (26,9% wszystkich IKE) i osoby w wieku ponad 60 lat, posiadające 255,5 tys. kont (26,8% wszystkich IKE). Najmniej IKE posiadały natomiast osoby w wieku do 30 lat (30,1 tys. kont stanowiących 3,2% wszystkich IKE).

Tabela 3. Liczba IKE w podziale na wiek i płeć (w szt.)

Kategoria wiekowa	2016			2017		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	12 070	15 598	27 668	12 859	17 205	30 064
31-40 lat	82 641	92 778	175 419	79 649	89 849	169 498
41-50 lat	114 652	112 474	227 126	121 114	119 569	240 683
51-60 lat	137 705	111 644	249 349	141 052	114 807	255 859
powyżej 60	127 142	95 911	223 053	146 139	109 333	255 472
OGÓLEM	474 210	428 405	902 615	500 813	450 763	951 576

Źródło: Obliczenia własne

Analogicznie jak w II połowie 2016 r., w 2017 r. był kontynuowany wzrost liczby IKE wśród osób w wieku do 30 lat - liczba IKE wzrosła o 2,4 tys. kont w porównaniu do 2016 r.

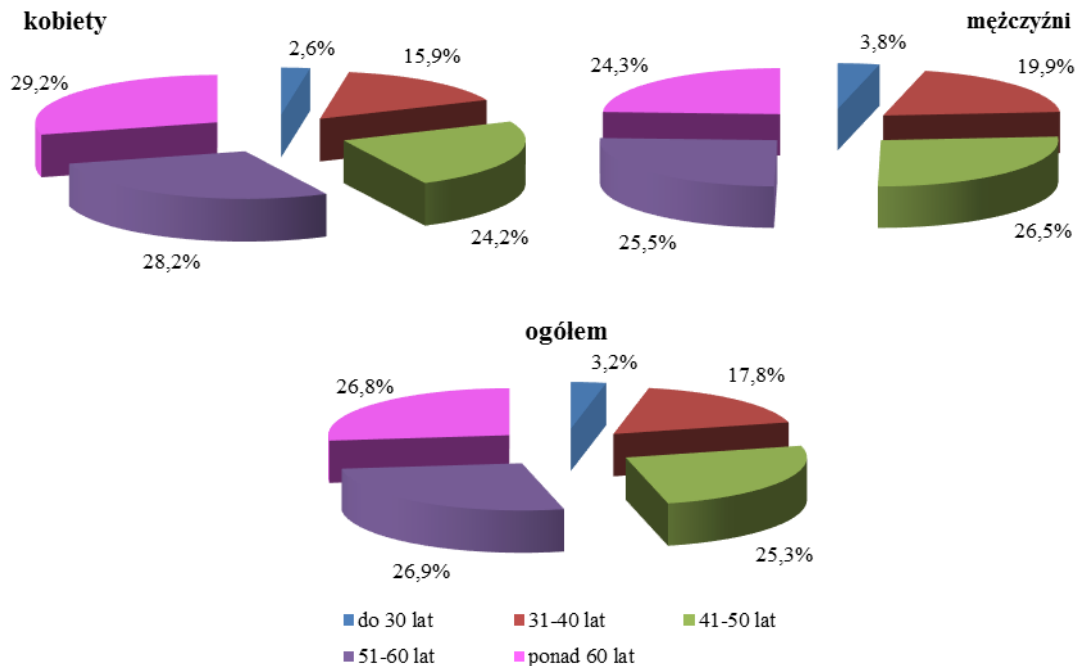
Wzrost liczby IKE w 2017 r. o 49 tys. kont dotyczył prawie wszystkich grup wiekowych. Najbardziej wzrosła liczba kont w grupie osób ponad 60 lat (wzrost o 32,4 tys. kont). Spadek liczby funkcjonujących IKE odnotowano tylko w kategorii wiekowej 31-40 lat (o 5,9 tys. kont), co jest kontynuacją spadku liczby IKE w tej grupie wiekowej od II półrocza 2012 r. Na koniec 2012 r. 199,9 tys. osób w wieku 31-40 lat posiadało IKE, natomiast na koniec 2017 r. już 169,5 tys. osób.

Na koniec 2017 r. funkcjonowało 951,6 tys. IKE

IKE nadal są bardziej popularne wśród kobiet niż mężczyzn, a różnica w liczbie IKE w tych grupach pogłębia się

Na koniec 2017 r. więcej IKE należało do kobiet niż mężczyzn (odpowiednio 500,8 tys., czyli 52,6% ogółu kont i 450,8 tys., czyli 47,4% ogółu kont). Analiza poszczególnych grup wiekowych pokazuje, że według poszczególnych grup wiekowych i płci więcej mężczyzn w wieku do 40 lat posiada IKE, a więcej kobiet w grupach starszych wiekowo. Wzrost liczby funkcjonujących IKE zanotowano zarówno wśród kobiet (o 26,6 tys. kont), jak i mężczyzn (o 22,4 tys. kont).

Wykres 1. Oszczędzający na IKE według wieku i płci na koniec 2017 r.

Więcej mężczyzn niż kobiet w wieku do 40 lat posiada IKE

Źródło: Obliczenia własne

2.2 Liczba IKE według instytucji finansowych

Najwięcej IKE na koniec grudnia 2017 r. było prowadzonych przez zakłady ubezpieczeń (568,5 tys. kont), a najmniej przez DFE (4,9 tys. kont). Poza DFE, które funkcjonują najkrócej (od 2012 r.), najmniej IKE, podobnie jak w latach wcześniejszych, było prowadzonych przez podmioty prowadzące działalność maklerską (30,4 tys. kont).

W 2017 r. liczba IKE wzrosła o 49 tys. kont

Tabela 4. Liczba IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	
Zakłady ubezpieczeń	571 111	568 518	63,3	59,7	-0,5
Fundusze inwestycyjne	236 278	275 796	26,2	29,0	16,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	27 615	30 418	3,1	3,2	10,2
Banki	64 031	71 922	7,1	7,6	12,3
Dobrowolne fundusze emerytalne	3 580	4 922	0,4	0,5	37,5
OGÓLEM	902 615	951 576	100,0	100,0	5,4

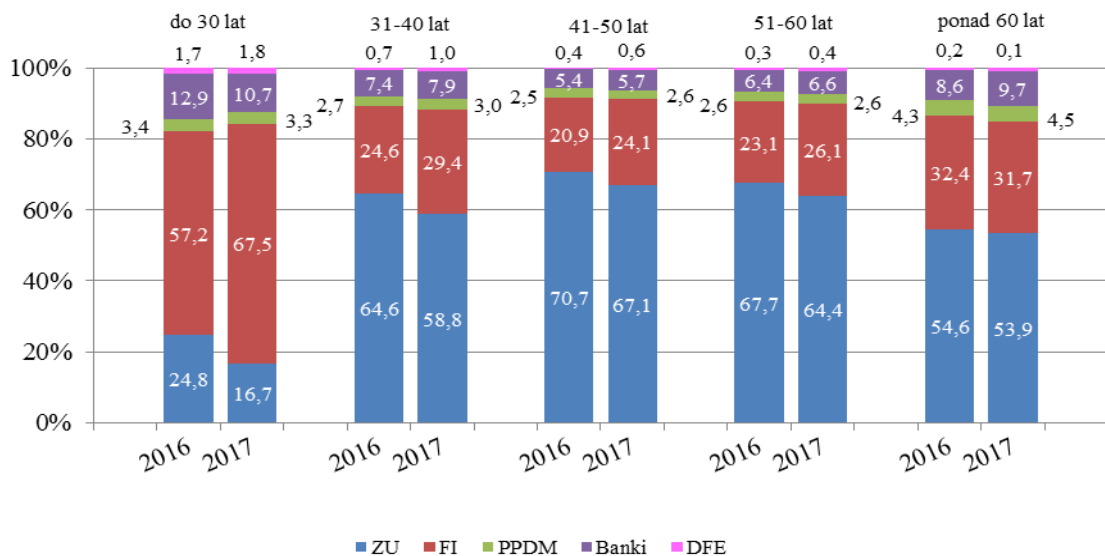
Źródło: Obliczenia własne

Wzrost liczby funkcjonujących IKE o 49 tys. kont w 2017 r. miał miejsce we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKE, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń (spadek o 2,6 tys. kont). Skala wzrostu była jednak różna - najwięcej kont przybyło w funduszach inwestycyjnych (wzrost o 39,5 tys. kont), a w pozostałych instytucjach, mających 11,3% udziału w rynku IKE, wzrost liczby kont wyniósł 12 tys. kont.

Analiza struktury IKE na koniec 2017 r., według prowadzących je instytucji finansowych i wieku osób posiadających IKE, wykazuje spadek udziału zakładów ubezpieczeń w rynku, głównie na korzyść funduszy inwestycyjnych. Powyższa tendencja dotyczy osób we wszystkich grupach wiekowych posiadających IKE, z wyjątkiem grupy wiekowej ponad 60 lat, gdzie spadek zanotowały zarówno zakłady ubezpieczeń, jak i fundusze inwestycyjne, głównie na korzyść banków.

Spada udział liczby IKE w zakładach ubezpieczeń na korzyść udziału funduszy inwestycyjnych

Wykres 2. Struktura liczby IKE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %)

Źródło: Obliczenia własne

2.3 Wartość aktywów IKE

Wartość aktywów zgromadzonych na IKE na koniec 2017 r. kształtowała się na poziomie 8 mld zł i wzrosła o 1,3 mld zł w stosunku do wartości aktywów na koniec grudnia 2016 r. (wzrost w skali roku o 19,6%).

Wartość aktywów IKE na koniec grudnia 2017 r. to 8 mld zł

Tabela 5. Aktywa IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Wartość IKE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	2 283 011	2 591 891	34,3	32,6	13,5
Fundusze inwestycyjne	1 995 158	2 446 957	30,0	30,7	22,6
Podmioty prowadzące działalność maklerską	1 075 628	1 285 103	16,2	16,1	19,5
Banki	1 266 112	1 581 246	19,0	19,9	24,9
Dobrowolne fundusze emerytalne	35 588	56 132	0,53	0,71	57,7
OGÓŁEM	6 655 497	7 961 329	100,0	100,0	19,6

Źródło: Obliczenia własne

W zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych w 2017 r. ulokowano 63,3% aktywów

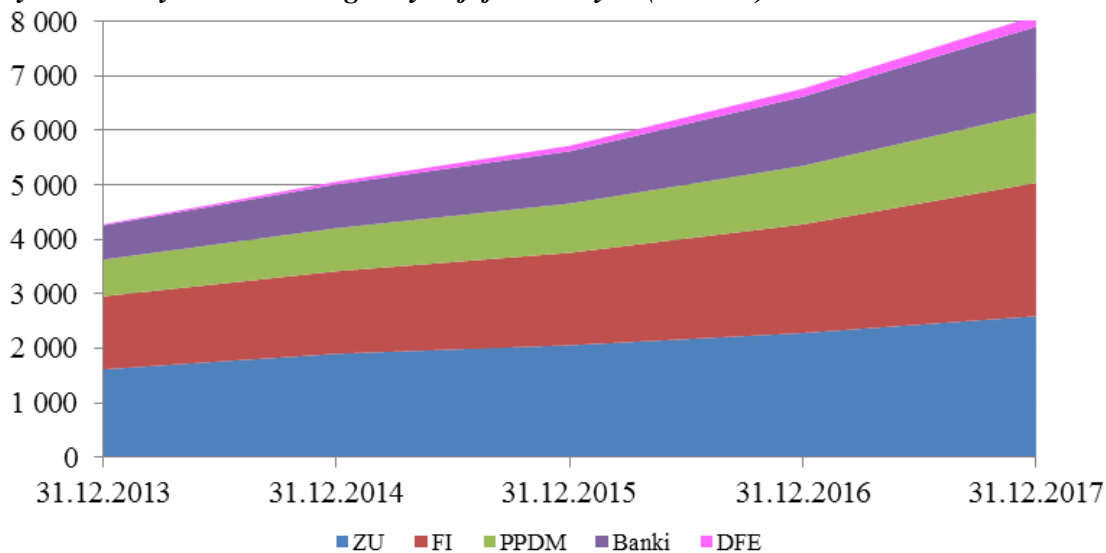
Wzrost wartości aktywów w porównaniu do stanu na koniec grudnia 2016 r. dotyczył wszystkich instytucji finansowych i kształtował się następująco:

- w funduszach inwestycyjnych wzrost o 451,8 mln zł (o 22,6%)
- w bankach wzrost o 315,1 mln zł (o 24,9%),
- w zakładach ubezpieczeń wzrost o 308,9 mln zł (o 13,5%),
- w podmiotach prowadzących działalność maklerską wzrost o 209,5 mln zł (o 19,5%),
- w dobrowolnych funduszach inwestycyjnych wzrost o 20,5 mln zł (o 57,7%).

Kwotowo najbardziej wzrosła wartość aktywów IKE w funduszach inwestycyjnych

Na koniec 2017 r. odnotowano nieznaczne zmiany w udziale poszczególnych rodzajów instytucji finansowych zarządzających IKE (mierzoną wartością zgromadzonych aktywów). Wzrósł udział funduszy inwestycyjnych, banków (po 0,8 p.p.) i dobrowolnych funduszy emerytalnych (o 0,2 p.p.), natomiast spadł udział zakładów ubezpieczeń (o 1,7 p.p.).

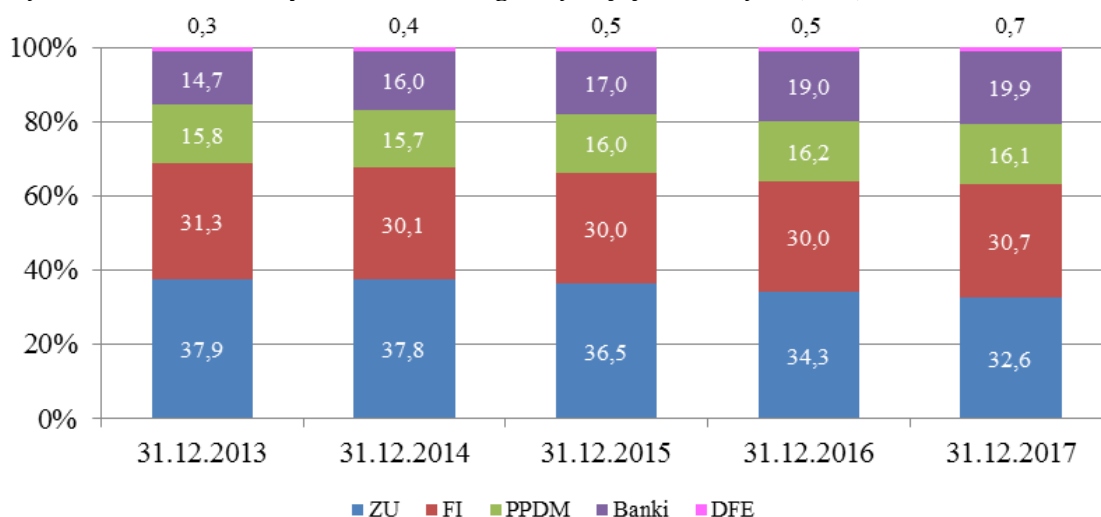
Wykres 3. Aktywa IKE według instytucji finansowych (w mln zł)

Źródło: Obliczenia własne

Strukturę aktywów IKE w kolejnych latach, w podziale na instytucje finansowe prowadzące IKE, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Struktura aktywów IKE według instytucji finansowych (w %)

Źródło: Obliczenia własne

2.4 Wpłaty na IKE

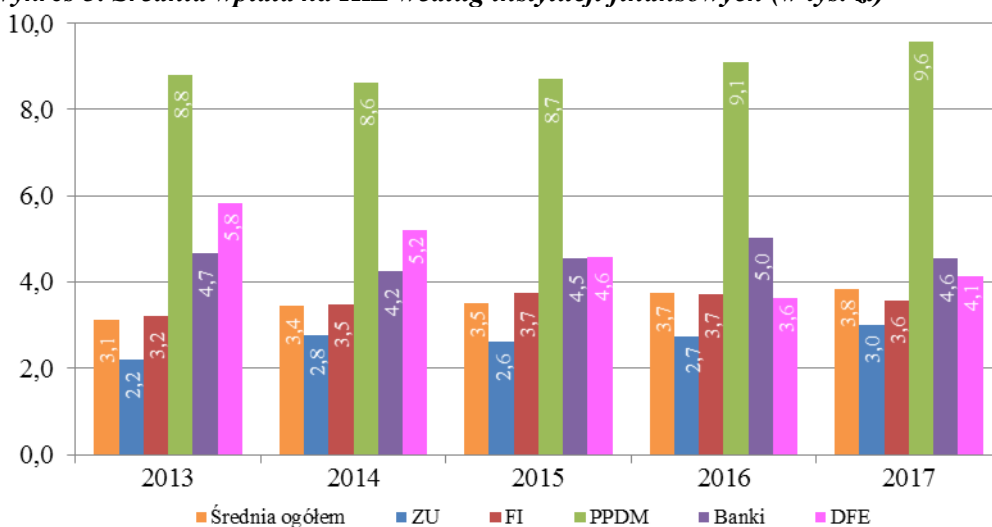
W 2017 r. posiadacze IKE wpłacili na konta kwotę 1.205,4 mln zł (1.065,5 mln zł w 2016 r.). Poza wyższą o 140 mln zł sumą wpłat na IKE, odnotowano również wzrost liczby IKE, na które dokonywano wpłat o 28,7 tys. kont. Liczba IKE, na które dokonywano w 2017 r. wpłat wyniosła 313,7 tys. kont. W 2017 r. zwiększyła się również średnia kwota wpłacona na pojedyncze konto IKE o 0,1 tys. zł, wynosząc w 2017 r. 3,8 tys. zł (w 2016 r. 3,7 tys. zł).

Wzrost średniej wpłaty dotyczył osób posiadających IKE w większości instytucji finansowych prowadzących IKE:

- w dobrowolnych funduszach emerytalnych wzrost o 0,5 tys. zł,
- w podmiotach prowadzących działalność maklerską wzrost o 0,5 tys. zł,
- w zakładach ubezpieczeń wzrost o 0,3 tys. zł.

W pozostałych instytucjach średnia wpłata uległa obniżeniu - w bankach o 0,5 tys. zł, a w funduszach inwestycyjnych o 0,1 tys. zł. Najwyższych wpłat nominalnych nadal dokonywali posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (średnio 9,6 tys. zł), zaś najniższych oszczędzający na IKE w zakładach ubezpieczeń (średnio 3 tys. zł).

Wykres 5. Średnia wpłata na IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)

Źródło: Obliczenia własne

W podziale instytucjonalnym zwiększenie liczby IKE zasilanych wpłatami przez posiadaczy tych kont dotyczyło wszystkich instytucji, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń. Największy wzrost liczby tych kont miał miejsce w funduszach inwestycyjnych i w bankach (odpowiednio o 17 tys. i 13,7 tys. kont).

Statystyczny oszczędzający na IKE wpłacił na swoje konto kwotę 3,8 tys. zł

Zdecydowanie wyższe składki wpłacają posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Tabela 6. Liczba IKE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	2013	2014	2015	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	143 674	150 357	144 230	135 931	131 229
Fundusze inwestycyjne	70 675	63 173	72 601	89 656	106 652
Podmioty prowadzące działalność maklerską	13 366	13 424	14 154	15 667	17 732
Banki	31 275	36 197	37 097	41 748	55 450
Dobrowolne fundusze emerytalne	933	1 066	1 313	1 999	2 599
OGÓLEM	259 923	264 217	269 395	285 001	313 662

Źródło: Obliczenia własne

Odsetek kont aktywnych w 2017 r., czyli takich, na które dokonano przynajmniej jednej wpłaty w ciągu roku wyniósł 33% i w porównaniu do 2016 r. wzrósł o 1,4 p.p. Najwyższy odsetek kont aktywnych był w bankach i podmiotach prowadzących działalność maklerską (odpowiednio 77,1% i 58,3%). Odsetek kont aktywnych wzrósł w bankach (o 11,9 p.p.), podmiotach prowadzących działalność maklerską (o 1,6 p.p.) i funduszach inwestycyjnych (o 0,7 p.p.). Dobrowolne fundusze emerytalne i zakłady ubezpieczeń były instytucjami, w których udział kont, na które dokonano przynajmniej jednej wpłaty w ciągu roku obniżył się (odpowiednio o 3 p.p. i 0,7 p.p.).

W 2017 r. 33% IKE zostało zasilonych wpłatami

Tabela 7. Wskaźnik aktywnych IKE według instytucji finansowych (w %)

Instytucje finansowe prowadzące IKE	2013	2014	2015	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	25,6	26,2	25,2	23,8	23,1
Fundusze inwestycyjne	38,7	36,2	35,9	37,9	38,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	61,6	58,7	56,1	56,7	58,3
Banki	63,3	70,1	70,8	65,2	77,1
Dobrowolne fundusze emerytalne	63,3	54,8	51,5	55,8	52,8
OGÓLEM	31,8	32,0	31,5	31,6	33,0

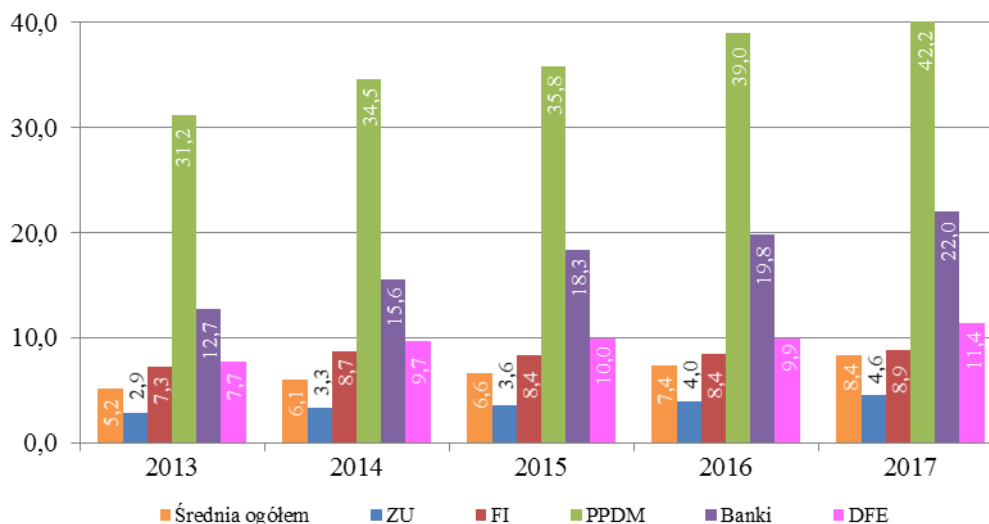
Źródło: Obliczenia własne

2.5 Średni stan konta IKE

Na koniec 2017 r. oszczędzający na IKE zgromadził na swoim koncie przeciętnie kwotę 8,4 tys. zł (w 2016 r. 7,4 tys. zł).

Najwyższe średnie aktywa zgromadzili posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską, a najniższe w zakładach ubezpieczeń

Wykres 6. Średnia wartość rachunku IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)

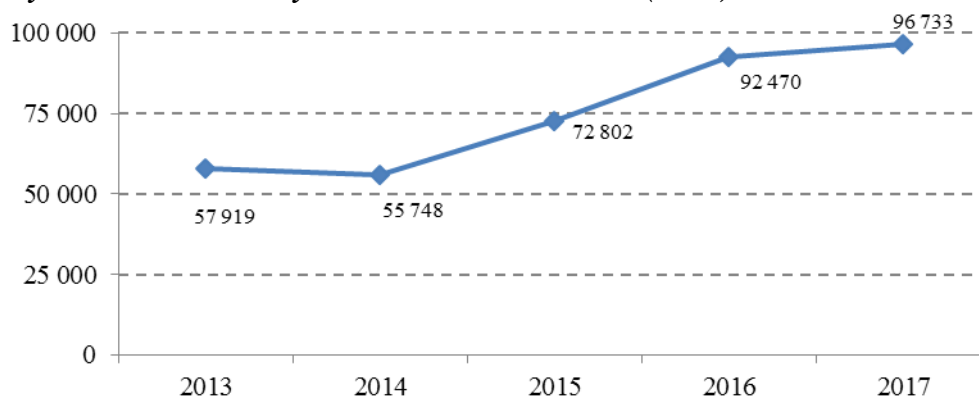
Źródło: Obliczenia własne

W podziale na instytucje finansowe prowadzące IKE, najwyższe aktywa zgromadziły osoby posiadające rachunki w podmiotach prowadzących działalność maklerską (42,2 tys. zł), zaś najniższe osoby oszczędzające w zakładach ubezpieczeń (4,6 tys. zł). Posiadacze IKE, którzy wybrali umowę z dobrowolnym funduszem emerytalnym, które funkcjonują najkrócej na rynku, zgromadzili przeciętnie 11,4 tys. zł.

2.6 Liczba otwieranych IKE

W 2017 r. otwartych zostało 96,7 tys. nowych IKE (o 4,2 tys. kont więcej niż w 2016 r.) co oznacza kontynuację wyraźnego wzrostu, jaki ma miejsce od 2015 r.

Wykres 7. Liczba otwartych IKE w latach 2013-2017 (w szt.)

Źródło: Obliczenia własne

Tabela 8. Liczba otwartych IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba IKE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	18 841	17 394	20,4	18,0	-7,7
Fundusze inwestycyjne	54 208	61 917	58,6	64,0	14,2
Podmioty prowadzące działalność maklerską	3 398	3 811	3,7	3,9	12,2
Banki	14 783	12 381	16,0	12,8	-16,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	1 240	1 230	1,3	1,3	-0,8
OGÓLEM	92 470	96 733	100,0	100,0	4,6

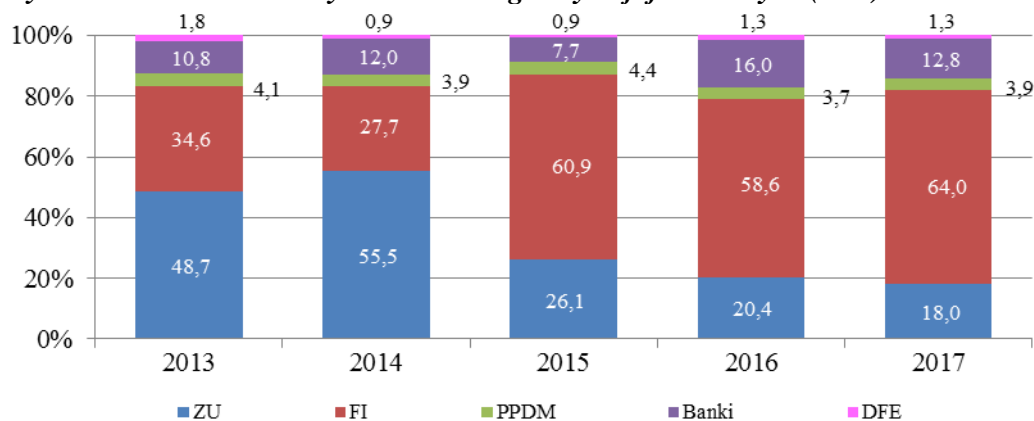
Najchętniej zawierano umowy o prowadzenie IKE w funduszach inwestycyjnych

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., utrzymywała się tendencja dominującej i rosnącej pozycji funduszy inwestycyjnych w liczbie nowo otwartych IKE, kosztem spadku udziału banków i zakładów ubezpieczeń.

W analizowanym okresie najwięcej nowych IKE otwarto w funduszach inwestycyjnych (61,9 tys. kont), co stanowiło 64% wszystkich otwartych IKE. W pozostałych instytucjach zostało otwartych zdecydowanie mniej IKE: od 1,2 tys. nowych IKE w dobrowolnych funduszach emerytalnych, do 17,4 tys. IKE w zakładach ubezpieczeń, a wśród nich jedynie podmioty prowadzące działalność maklerską otworzyły więcej nowych kont niż w 2016 r.

Wykres 8. Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych (w %)

Źródło: Obliczenia własne

Wśród 96,7 tys. IKE otwartych w 2017 r., 89,5 tys. kont to IKE założone po raz pierwszy (w 2016 r. 84,9 tys. kont). W przypadku pozostałych 7,2 tys. kont, były to umowy zawarte w związku z dokonaniem transferu z innego IKE (2 tys. kont, spadek o 1 tys. w porównaniu do 2016 r.) lub z pracowniczego programu emerytalnego (5,2 tys. kont, wzrost o 0,7 tys. w porównaniu do 2016 r.).

2.7 Wyплаты, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKE

2.7.1 Wypłaty z IKE

Wypłata środków zgromadzonych na IKE zgodnie z przepisem art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy o IKE oraz IKZE następuje:

- 1) na wniosek oszczędzającego po osiągnięciu przez niego 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia oraz spełnieniu jednego z warunków:
 - a) dokonywania wpłat na IKE co najmniej w 5 dowolnych latach kalendarzowych,
 - b) dokonania ponad połowy wartości wpłat nie później niż na 5 lat przed dniem złożenia przez oszczędzającego wniosku o dokonanie wypłaty,
- 2) na wniosek osób uprawnionych do środków zgromadzonych na IKE zmarłego oszczędzającego.

Tylko 2,1% osób dokonujących wypłaty z IKE wybrało sposób wypłaty w ratach

Od 2009 r. posiadacze IKE mają możliwość wypłaty w ratach zgromadzonych na IKE środków (przepis art. 34 ust. 2 ustawy o IKE oraz IKZE). Z możliwości wypłaty w ratach skorzystało w 2017 r. 276 osób (w 2016 r. 204 osoby).

Dominującą formą wypłaty środków z IKE pozostaje wypłata jednorazowa, z której w 2017 r. skorzystało 11 tys. osób (w 2016 r. 9,4 tys. osób).

Tabela 9. Wypłaty ogółem z IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba wypłat dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość wypłat (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKE (w tys. zł)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	4 163	4 678	62 067	84 034	14,9	18,0
Fundusze inwestycyjne	4 049	3 879	46 405	49 836	11,5	12,8
Podmioty prowadzące działalność maklerską	409	409	17 381	18 549	42,5	45,4
Banki	958	2 240	22 475	28 161	23,5	12,6
Dobrowolne fundusze emerytalne	6	23	132	590	22,0	25,7
OGÓŁEM	9 585	11 229	148 462	181 170	15,5	16,1

Źródło: Obliczenia własne

Relacja liczby wypłat z IKE do ogólnej liczby funkcjonujących IKE, zarówno w 2017 r., jak i w 2016 r., nieznacznie przekroczyła poziom 1%. W przekroju instytucjonalnym wyraźnie wyższy poziom od ogólnego wskaźnika wykazały jedynie banki (3,1%), zaś poniżej 1% zakłady ubezpieczeń i dobrowolne fundusze emerytalne (odpowiednio 0,8% i 0,5%).

Osoby, które zakończyły w 2017 r. oszczędzanie na cele emerytalne za pośrednictwem IKE lub osoby uprawnione, które dokonały wypłaty po śmierci oszczędzającego, przeciętnie otrzymywały kwotę 16,1 tys. zł (o 0,6 tys. zł więcej niż w 2016 r.). Najwyższą przeciętną wypłatę zrealizowali posiadacze IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (45,4 tys. zł), zaś najniższą w funduszach inwestycyjnych (12,8 tys. zł).

Najwyższe wypłaty realizowały osoby posiadające IKE w podmiotach prowadzących działalność maklerską

2.7.2 Zwroty z IKE

Zgodnie z przepisem art. 37 ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE, oszczędzający na IKE mają możliwość dokonania zwrotu zgromadzonych środków. Zwrot środków zgromadzonych na IKE następuje w przypadku, gdy umowa o prowadzenie IKE została wypowiedziana przez którąkolwiek ze stron lub wygasła z innych przyczyn (np. oszczędzający odstąpił od umowy). Równoznacznie ze zwrotem traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych na IKE, jeżeli umowa o prowadzeniu IKE wygasła, a nie zostały spełnione warunki do dokonania wypłaty lub wypłaty transferowej.

Instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do potrącenia zryczałtowanego 19% podatku od dochodu oszczędzającego na IKE. Wskazany dochód obliczony jest jako różnica między kwotą stanowiącą wartość środków zgromadzonych na IKE a sumą wpłat na to konto. Jednocześnie w przypadku, gdy na IKE oszczędzającego przyjęto transfer z ppe, instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do przekazania do ZUS kwoty stanowiącej 30% sumy składek podstawowych wpłaconych do ppe, ewidencjonowanej na koncie ubezpieczonego.

Instytucje finansowe prowadzące IKE zrealizowały w 2017 r. 31,7 tys. dyspozycji zwrotu całości środków zgromadzonych na IKE o wartości 265,4 mln zł. Oznacza to wzrost wartości zwróconych aktywów IKE w skali roku w ujęciu zagregowanym o 8,6 mln zł. Osoba rezygnująca z oszczędzania na IKE otrzymała przeciętnie kwotę 8,4 tys. zł, o 0,2 tys. zł wyższą niż w 2016 r.

W związku z realizacją dyspozycji całkowitego jednorazowego zwrotu środków, najczęściej IKE, w podziale na rodzaj instytucji, zamknięto w zakładach ubezpieczeń i funduszach inwestycyjnych (odpowiednio 14,7 tys. i 13,9 tys.), a wartość zwrotów wyniosła odpowiednio 131,9 mln zł i 91,5 mln zł. Najwyższą przeciętną kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKE w dobrowolnych funduszach emerytalnych i podmiotach prowadzących działalność maklerską (odpowiednio 18,7 tys. zł i 16,5 tys. zł), a najniższą w funduszach inwestycyjnych i w zakładach ubezpieczeń (odpowiednio 6,6 tys. zł i 9 tys. zł).

Dyspozycja zwrotu środków z IKE skutkuje finansowymi konsekwencjami

W wyniku całkowitego zwrotu środków zgromadzonych na IKE zamknięto w 2017 r. 31,7 tys. kont

Tabela 10. Całkowite zwroty z IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	Liczba zwrotów dokonanych z IKE (w szt.)		Wartość zwrotów dokonanych z IKE (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKE (w tys. zł)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	16 231	14 731	131 632	131 862	8,1	9,0
Fundusze inwestycyjne	13 097	13 928	87 887	91 529	6,7	6,6
Podmioty prowadzące działalność maklerską	504	488	9 171	8 028	18,2	16,5
Banki	1 502	2 391	25 025	31 453	16,7	13,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	118	134	3 103	2 509	26,3	18,7
OGÓŁEM	31 452	31 672	256 818	265 381	8,2	8,4

Źródło: Obliczenia własne

Od 1 stycznia 2009 r. ustawodawca umożliwił oszczędzającym na IKE wystąpienie z wnioskiem o częściowy zwrot, pod warunkiem, że środki te pochodziły z wpłat na

IKE, a nie z transferu środków z pracowniczego programu emerytalnego. Posiadacze IKE mogą zlecać instytucjom finansowym prowadzącym IKE dokonanie częściowych zwrotów środków zgromadzonych na rachunkach IKE (przepis art. 37 ust. 1a ustawy o IKE oraz IKZE). Instytucje finansowe są zobowiązane, przed dokonaniem częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE, do odliczenia zryczałtowanego podatku od dochodu z tytułu częściowego zwrotu.

Na częściowy zwrot środków zgromadzonych na IKE zdecydowało się w 2017 r. 6 tys. osób

Z możliwości dokonania częściowego zwrotu środków zgromadzonych na IKE z każdym rokiem korzysta coraz więcej osób. W 2017 r. na częściowe zwroty zdecydowało się 6 tys. osób. Wartość zwrotów kształtowała się na poziomie 44,2 mln zł (w 2016 r. było to 5,1 tys. osób, wartość zwrotów wyniosła 35,4 mln zł). Posiadacz IKE realizujący częściowy zwrot z IKE otrzymał w 2017 r. przeciętnie 7,4 tys. zł (6,9 tys. zł w 2016 r.).

2.7.3 Wyплаты transferowe dotyczące IKE

Zgodnie z przepisem art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o IKE oraz IKZE, wypłata transferowa dokonywana jest pomiędzy instytucjami finansowymi działającymi w obrębie III filaru systemu emerytalnego. Zgromadzone na IKE środki pozostają nadal w III filarze, mogą być jednak przeniesione na wniosek oszczędzającego lub na wniosek osób uprawnionych (w przypadku śmierci oszczędzającego), zarówno do innej instytucji finansowej prowadzącej IKE, jak i do pracowniczego programu emerytalnego (dalej: ppe).

Tabela 11. Transfery do IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	z IKE		z ppe		z IKE		z ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	173	163	2 626	4 091	2 619	3 473	40 633	68 858
Fundusze inwestycyjne	666	697	3 184	3 364	14 898	21 667	72 359	89 594
Podmioty prowadzące działalność maklerską	326	348	309	334	9 637	9 703	8 505	9 483
Banki	1 245	290	1 258	1 734	30 657	9 952	32 578	47 642
Dobrowolne fundusze emerytalne	121	201	142	151	2 123	4 334	3 964	6 373
OGÓLEM	2 531	1 699	7 519	9 674	59 934	49 129	158 039	221 950

Na IKE przyjęto 11,4 tys. transferów z IKE i ppe o wartości 271,1 mln zł

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. przyjęto na IKE łącznie 11,4 tys. transferów z innych IKE oraz ppe (o 13,2% więcej niż w 2016 r.). Najwięcej transferów z IKE wpłynęło do funduszy inwestycyjnych (41%), natomiast najwięcej transferów z ppe do funduszy inwestycyjnych i zakładów ubezpieczeń (77,1%).

Tabela 12. Transfery z IKE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKE	na IKE		do ppe		na IKE		do ppe	
	(w szt.)				(w tys. zł)			
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	467	575	6	5	8 488	15 257	73	30
Fundusze inwestycyjne	699	678	7	80	19 104	22 812	385	964
Podmioty prowadzące działalność maklerską	108	123	0	0	4 358	4 828	0	0
Banki	152	188	1	3	5 126	6 359	11	94
Dobrowolne fundusze emerytalne	11	20	0	0	260	425	0	0
OGÓLEM	1 437	1 584	14	88	37 336	49 681	469	1 088

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. dokonano 1,6 tys. transferów na inne IKE, najwięcej w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń (79,1%). Spośród 88 transferów z IKE do programu emerytalnego w 2017 r., prawie wszystkie zrealizowały fundusze inwestycyjne.

Z IKE dokonano 1,6 tys. transferów do innych IKE oraz 88 do ppe o wartości 50,8 mln zł

3 IKZE W 2017 ROKU

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. IKZE były prowadzone przez 42 instytucje finansowe:

- 9 zakładów ubezpieczeń na życie (na 27 zakładów ubezpieczeń na życie prowadzących działalność statutową),
- fundusze inwestycyjne zarządzane przez 16 towarzystw funduszy inwestycyjnych (na 62 towarzystwa funduszy inwestycyjnych działających na rynku),
- 6 podmiotów prowadzących działalność maklerską (na 44 domów maklerskich działających na rynku i 11 banków prowadzących działalność maklerską),
- 1 bank komercyjny (na 35 działających banków komercyjnych) oraz banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających (na 553 działające banki spółdzielcze),
- dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez 8 powszechnych towarzystw emerytalnych (na 11 powszechnych towarzystw emerytalnych działających na rynku).

3.1 Struktura osób posiadających IKZE według płci i wieku

Na koniec 2017 r. funkcjonowało 691 tys. IKZE, z czego 350,2 tys. (50,7%) umów zostało zawartych przez kobiety, a 340,8 tys. (49,3%) przez mężczyzn.

Podobnie jak w przypadku IKE, na IKZE oszczędza więcej kobiet

Tabela 13. Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć

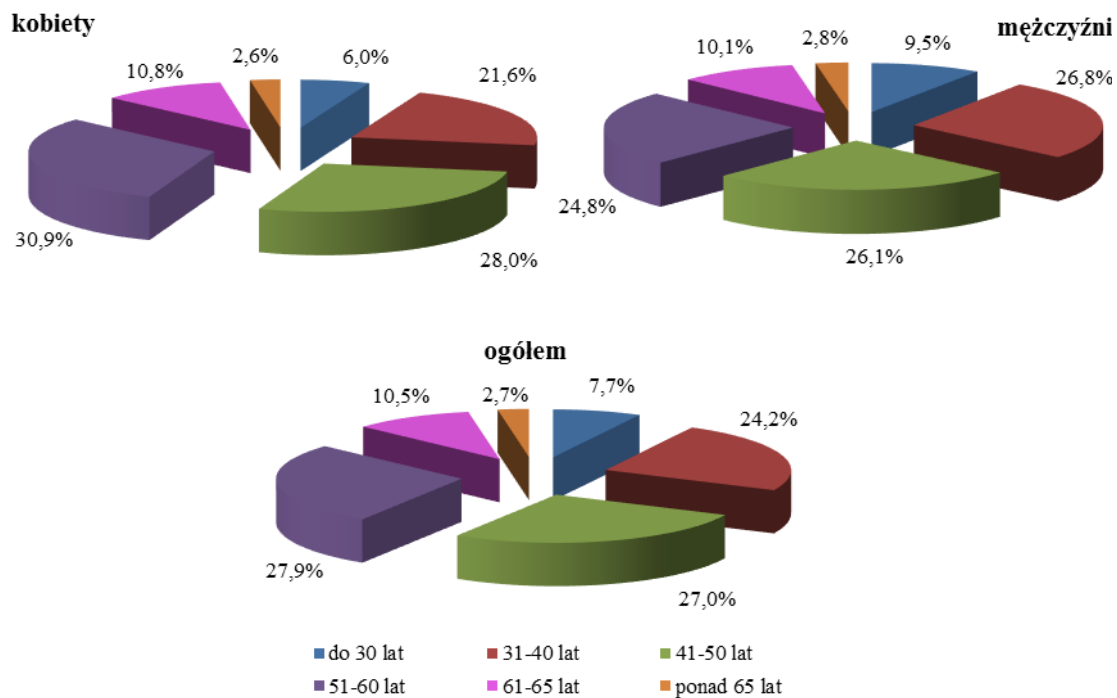
Kategoria wiekowa	2016			2017		
	kobiety	mężczyźni	razem	kobiety	mężczyźni	razem
do 30 lat	24 030	35 910	59 940	21 107	32 256	53 363
31-40 lat	74 453	87 041	161 494	75 733	91 364	167 097
41-50 lat	92 377	81 140	173 517	98 056	88 813	186 869
51-60 lat	101 653	78 934	180 587	108 238	84 398	192 636
61-65 lat	27 241	26 528	53 769	37 814	34 490	72 304
powyżej 65	6 933	6 872	13 805	9 223	9 502	18 725
OGÓLEM	326 687	316 425	643 112	350 171	340 823	690 994

Źródło: Obliczenia własne

Mężczyźni w wieku do 40 lat chętniej niż kobiety wybierają IKZE

Największy udział w liczbie funkcjonujących IKZE ze względu na wiek, miały osoby z przedziałów wiekowych: 41-50 lat oraz 51-60 lat. Udział osób ze wskazanych grup wiekowych wyniósł odpowiednio 27% i 27,9%. Wyraźnie niższy udział miały natomiast osoby powyżej 65 lat (2,7%), w wieku do 30 lat (7,7%) i w przedziale wieku 61-65 lat (10,5%).

Wykres 9. Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na koniec 2017 r.

Źródło: Obliczenia własne

3.2 Liczba IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe uprawnione do prowadzenia IKZE obsługiwały łącznie na koniec 2017 r. 691 tys. kont, na których zgromadzono aktywa o wartości 1,7 mld zł. Dominującą pozycję wśród prowadzących IKZE instytucji utrzymały zakłady ubezpieczeń (65% udziału w rynku), ale ich pozycja uległa osłabieniu na rzecz funduszy inwestycyjnych (tendencja obserwowana od II półrocza 2014 r.).

Na koniec 2017 r. istniało 691 tys. IKZE, o 47,9 tys. kont więcej niż na koniec 2016 r.

Tabela 14. Liczba IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Udział w liczbie ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	446 054	448 881	69,4	65,0	0,6
Fundusze inwestycyjne	87 510	121 269	13,6	17,5	38,6
Podmioty prowadzące działalność maklerską	6 201	8 478	1,0	1,2	36,7
Banki	15 585	18 114	2,4	2,6	16,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	87 762	94 252	13,6	13,6	7,4
OGÓŁEM	643 112	690 994	100,0	100,0	7,4

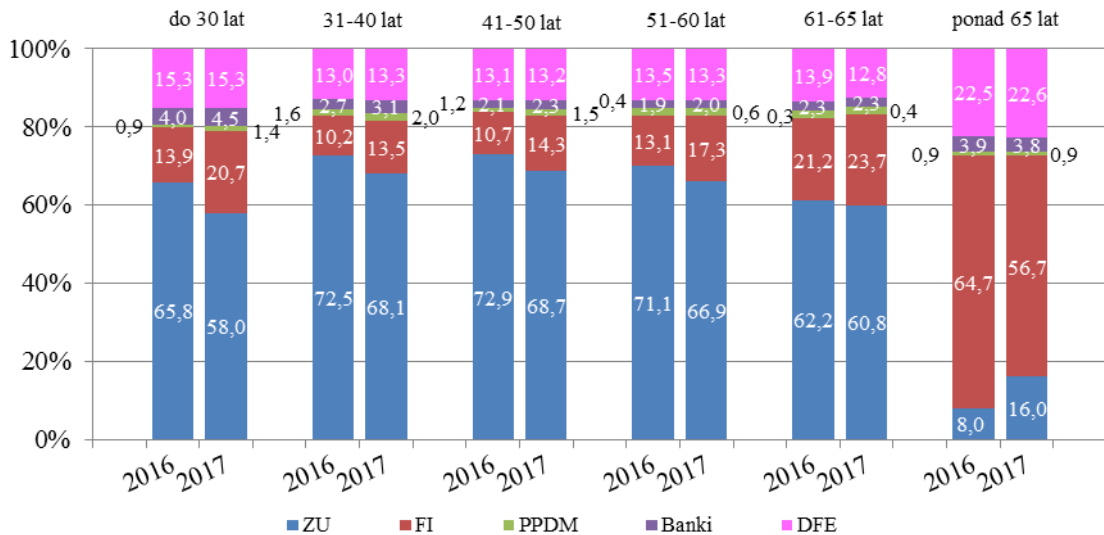
Źródło: Obliczenia własne

Od początku funkcjonowania IKZE, czyli od 2012 r. do I połowy 2016 r., najczęściej kont było obsługiwanych głównie w zakładach ubezpieczeń, a w dalszej kolejności w dobrowolnych funduszach emerytalnych. Na koniec 2016 r. fundusze inwestycyjne były coraz chętniej wybierane przez oszczędzających na IKZE i obsługiwały prawie tyle samo IKZE, co dobrowolne fundusze emerytalne (różnica na poziomie 0,3 tys. kont). W 2017 r. oszczędzanie na emeryturę w ramach IKZE w funduszach inwestycyjnych

dalej zyskiwało na popularności, a liczba rachunków typu IKZE w tych instytucjach wyniosła 121,3 tys. kont (wzrost o 38,6% w porównaniu do 2016 r.). Tym samym na koniec 2017 r. liczba IKZE w funduszach inwestycyjnych przekroczyła o 27 tys. kont liczbę IKZE w dobrowolnych funduszach emerytalnych. Udział IKZE w pozostałych instytucjach (podmioty prowadzące działalność maklerską i banki) był na koniec 2017 r. marginalny, osiągając poziom 3,8%.

Fundusze inwestycyjne zyskują na popularności pod względem liczby IKZE wśród osób oszczędzających w każdym wieku, z wyjątkiem osób w wieku ponad 65 lat

Wykres 10. Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %)

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. dominującą pozycję na rynku IKZE w większości grup wiekowych (z wyjątkiem osób w wieku powyżej 65 lat) utrzymały zakłady ubezpieczeń, jako instytucje, z którymi najchętniej zawierali umowy oszczędzający na IKZE we wszystkich grupach wiekowych, poza najstarszą grupą wiekową, która zawiera umowy o prowadzenie IKZE przede wszystkim z funduszami inwestycyjnymi. Należy jednak zauważyć, że w porównaniu do 2016 r. spadł udział zakładów ubezpieczeń we wszystkich grupach wiekowych, z wyjątkiem osób z przedziału wieku ponad 65 lat, głównie na rzecz wzrostu udziału funduszy inwestycyjnych w tych grupach wiekowych.

3.3 Wartość aktywów IKZE

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość aktywów zgromadzonych na IKZE kształtowała się na poziomie 1,7 mld zł (o 0,6 mld zł więcej niż na koniec 2016 r.). Najwyższą wartość aktywów zgromadzono w funduszach inwestycyjnych (719,6 mln zł) i zakładach ubezpieczeń (545,4 mln zł).

Na koniec 2017 r. na IKZE zgromadzono aktywa o wartości 1,7 mld zł

Tabela 15. Aktywa IKZE według instytucji finansowych

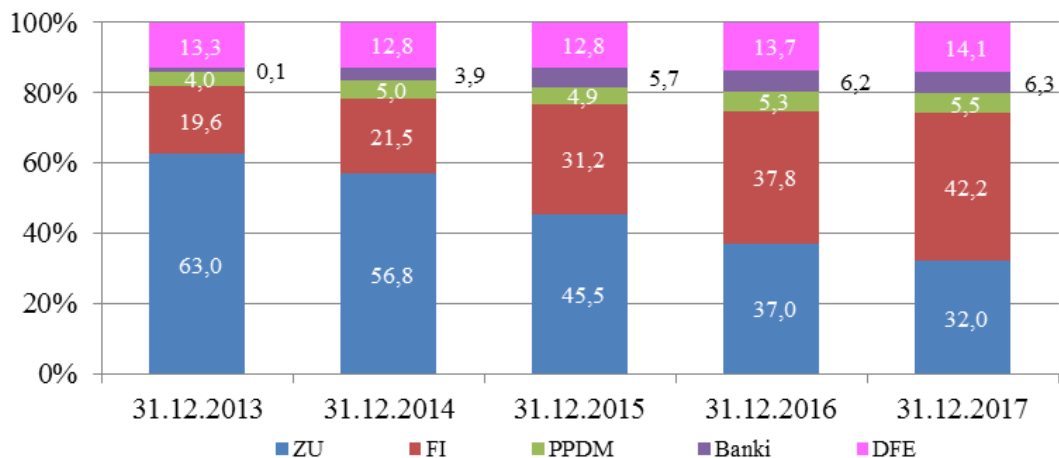
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Wartość IKZE (w tys. zł)		Udział w wartości ogółem (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	398 589	545 374	37,0	32,0	36,8
Fundusze inwestycyjne	407 884	719 630	37,8	42,2	76,4
Podmioty prowadzące działalność maklerską	57 045	93 780	5,3	5,5	64,4
Banki	66 600	106 702	6,2	6,3	60,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	147 972	240 671	13,7	14,1	62,6
OGÓLEM	1 078 090	1 706 157	100,0	100,0	58,3

Udział aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń maleje na rzecz wzrostu udziału w funduszach inwestycyjnych

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. fundusze inwestycyjne zanotowały najwyższą dynamikę wzrostu wartości aktywów (76,4%). Pozostałe instytucje miały dynamikę aktywów w przedziale 36,8%–64,4%. Z uwagi na najniższy wzrost aktywów IKZE w zakładach ubezpieczeń, zmniejszył się również ich udział w zagregowanych aktywach IKZE. Na koniec 2017 r. fundusze inwestycyjne miały najwyższy udział w zagregowanych aktywach IKZE (42,2%) - wzrost o 4,4 p.p. w skali roku. Podtrzymana została tym samym obserwowana we wcześniejszych latach tendencja utraty pozycji przez zakłady ubezpieczeń na rzecz funduszy inwestycyjnych. Należy przypomnieć, że na koniec 2016 r., po raz pierwszy od powstania IKZE, fundusze inwestycyjne zarządzały wyższymi aktywami niż zakłady ubezpieczeń.

Wykres 11. Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych (w %)

Źródło: Obliczenia własne

3.4 Wpłaty na IKZE

W liczbie 691 tys. IKZE funkcjonujących na koniec 2017 r. 28,7% kont (198,1 tys.) było zasilane przez oszczędzających wpłatami (konta aktywne). Liczba tych kont wzrosła o 28,5 tys. w stosunku do 2016 r. Wzrost liczby kont zasilanych wpłatami zanotowano we wszystkich instytucjach finansowych, z wyjątkiem zakładów ubezpieczeń. Najwyższy wzrost liczby kont IKZE zasilanych wpłatami, miał miejsce w funduszach inwestycyjnych (o 23 tys.). W pozostałych instytucjach wzrost liczby kont aktywnych

W 2017 r. średnio 28,7% IKZE zostało zasilonych wpłatami

wyniósł łącznie 6,4 tys. kont. W zakładach ubezpieczeń liczba IKZE zasilanych wpłatami spadła z kolei o 0,8 tys. kont.

Tabela 16. Liczba IKZE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych

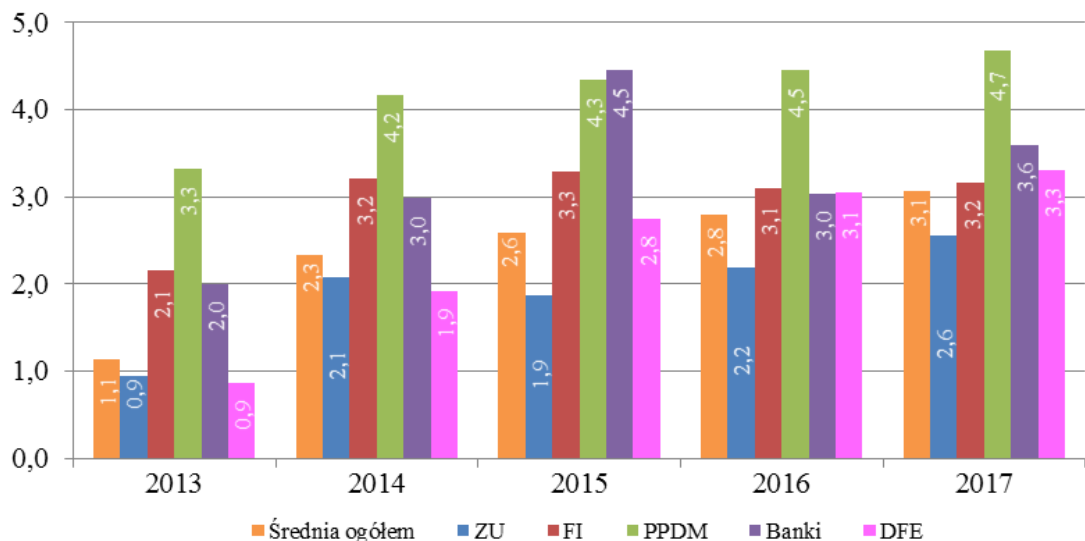
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	2013	2014	2015	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	37 694	54 550	73 960	62 416	61 595
Fundusze inwestycyjne	7 128	13 414	42 093	71 099	94 067
Podmioty prowadzące działalność maklerską	871	2 499	3 776	5 164	6 861
Banki	30	3 853	7 494	10 395	11 203
Dobrowolne fundusze emerytalne	8 708	12 205	15 432	20 529	24 404
OGÓLEM	54 431	86 521	142 755	169 603	198 130

Źródło: Obliczenia własne

Obok wzrostu liczby kont zasilanych wpłatami, w 2017 r. jest widoczny również wzrost wartości wpłaconych składek, w porównaniu do 2016 r. Oszczędzający na IKZE wpłacili w 2017 r. łącznie 608,2 mln zł, a w 2016 r. 473,6 mln zł (wzrost o 134,6 mln zł). Średnia wpłata na IKZE wzrosła w 2017 r. o 0,3 tys. zł i wyniosła 3,1 tys. zł.

Na IKZE wpłacono
w 2017 r.
608,2 mln zł

Wykres 12. Średnia wpłata na IKZE według instytucji finansowych (w tys. zł)

Źródło: Obliczenia własne

W przekroju instytucjonalnym widoczne jest duże zróżnicowanie wysokości przeciętnej wpłaty:

- 4,7 tys. zł w podmiotach prowadzących działalność maklerską,
- 3,6 tys. zł w bankach,
- 3,3 tys. zł w dobrowolnych funduszach emerytalnych,
- 3,2 tys. zł w funduszach inwestycyjnych,
- 2,6 tys. zł w zakładach ubezpieczeń.

Wzrost średniej wpłaty zanotowano, w porównaniu do 2016 r., we wszystkich instytucji prowadzących IKZE - najbardziej w bankach (o 0,6 tys. zł) i zakładach ubezpieczeń (o 0,4 tys. zł).

W 2017 r. przeciętnie
najwyższych wpłat
na IKZE dokonali
oszczędzający
w podmiotach
prowadzących
działalność
maklerską

Najniższy udział liczby kont zasilanych wpłatami w relacji do wszystkich funkcjonujących IKZE, zanotowano, podobnie jak w 2016 r., w zakładach ubezpieczeń i dobrowolnych funduszach emerytalnych (odpowiednio 13,7% i 25,9%). W pozostałych instytucjach finansowych powyższy wskaźnik wahał się w przedziale od 61,8% do 80,9%.

Tabela 17. Wskaźnik aktywnych IKZE (w %)

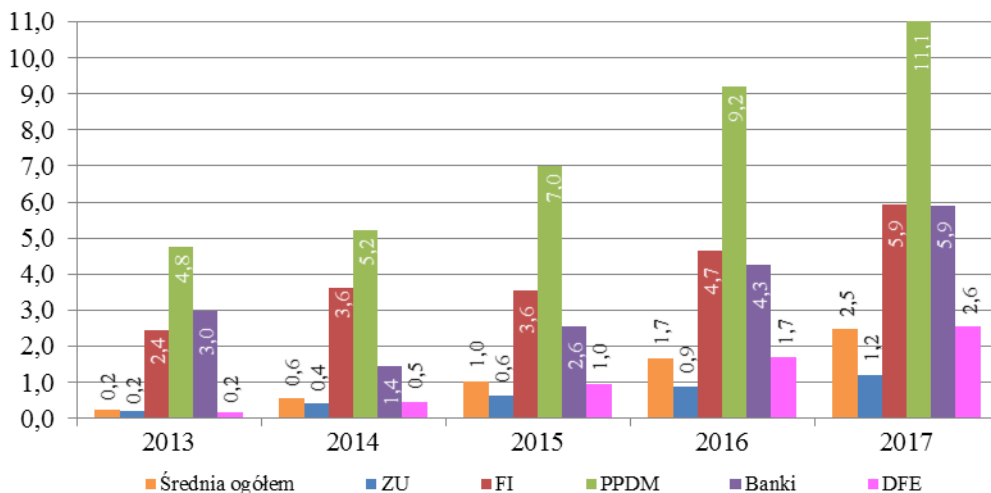
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	2013	2014	2015	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	9,7	13,0	16,7	14,0	13,7
Fundusze inwestycyjne	74,5	76,6	77,7	81,2	77,6
Podmioty prowadzące działalność maklerską	86,1	89,3	87,3	83,3	80,9
Banki	90,9	47,5	54,6	66,7	61,8
Dobrowolne fundusze emerytalne	9,0	15,1	18,8	23,4	25,9
OGÓLEM	11,0	16,4	23,9	26,4	28,7

Źródło: Obliczenia własne

3.5 Średni stan konta IKZE

Na koniec 2017 r. osoba oszczędzająca na IKZE zgromadziła na swoim koncie średnio kwotę 2,6 tys. zł, czyli o 0,8 tys. zł więcej niż na koniec 2016 r.

Wykres 13. Średnia wartość rachunku IKZE według instytucji finansowych (w tys. zł)

Od początku funkcjonowania IKZE najwyższe kwoty gromadzą posiadacze tych kont w podmiotach prowadzących działalność maklerską

Źródło: Obliczenia własne

Biorąc pod uwagę rodzaj instytucji finansowej prowadzącej IKZE, najwyższe kwoty zgromadzili posiadacze IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (11,1 tys. zł), a najniższe w zakładach ubezpieczeń (1,2 tys. zł), czyli analogicznie jak w przypadku IKE.

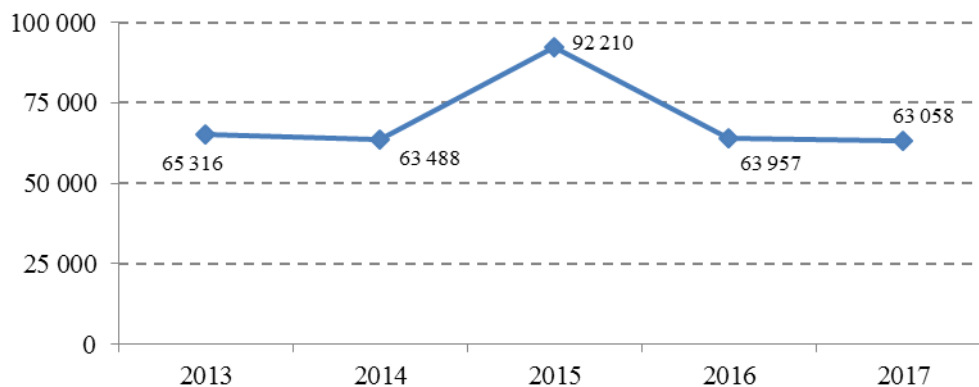
Średnia wartość rachunku IKZE wzrosła we wszystkich instytucjach finansowych prowadzących IKZE, najbardziej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (o 1,9 tys. zł), a najmniej w zakładach ubezpieczeń (o 0,3 tys. zł).

3.6 Liczba otwieranych IKZE

W 2017 r. otwartych zostało 63,1 tys. nowych IKZE, czyli o 0,9 tys. kont mniej niż w 2016 r. Należy zaznaczyć, że liczba otwieranych kont IKZE od 2013 r. nie przekraczała 100 tys. nowych IKZE. Jedynie w 2012 r., pierwszym roku funkcjonowania IKZE, powstało 504,1 tys. kont.

W 2017r. powstało 63,1 tys. IKZE, o 0,9 tys. kont mniej niż w 2016 r.

Wykres 14. Liczba otwartych IKZE w latach 2013-2017 r. (w szt.)

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r., najwięcej nowych IKZE otwarto w funduszach inwestycyjnych (40,2 tys. kont, ponad 60%), a najmniej w podmiotach prowadzących działalność maklerską (2,2 tys. kont).

Tabela 18. Liczba otwartych IKZE według instytucji finansowych

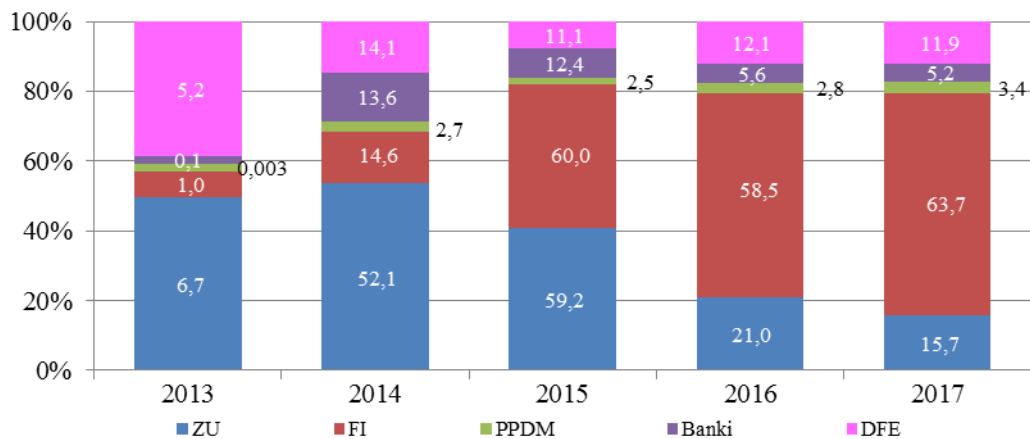
Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba IKZE (w szt.)		Struktura (w %)		Zmiana (w %)
	2016	2017	2016	2017	2017/2016
Zakłady ubezpieczeń	13 439	9 903	21,0	15,7	-26,3
Fundusze inwestycyjne	37 422	40 183	58,5	63,7	7,4
Podmioty prowadzące działalność maklerską	1 808	2 165	2,8	3,4	19,7
Banki	3 551	3 306	5,6	5,2	-6,9
Dobrowolne fundusze emerytalne	7 737	7 501	12,1	11,9	-3,1
OGÓLEM	63 957	63 058	100,0	100,0	-1,4

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. najwyższy spadek liczby otwieranych IKZE miał miejsce w zakładach ubezpieczeń (o 3,5 tys. kont). Fundusze inwestycyjne i podmioty prowadzące działalność maklerską były jedynymi instytucjami, w których powstało więcej nowych IKZE niż rok wcześniej (odpowiednio o 2,8 tys. i 0,4 tys. kont).

Istotnie wzrósł udział funduszy inwestycyjnych w liczbie otwieranych IKZE

Wykres 15. Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych (w %)

Źródło: Obliczenia własne

3.7 Wyплаты, zwroty oraz wypłaty transferowe dotyczące IKZE

Wypłata środków zgromadzonych na IKZE zgodnie z przepisem art. 34a ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE następuje:

- 1) na wniosek oszczędzającego, po osiągnięciu przez niego wieku 65 lat oraz pod warunkiem dokonywania wpłat na IKZE co najmniej w 5 latach kalendarzowych,
- 2) na wniosek osób uprawnionych do środków zgromadzonych na IKZE zmarłego oszczędzającego.

Zgodnie z przepisem art. 34a ust. 2 ustawy o IKE oraz IKZE wypłata może być, w zależności od wniosku oszczędzającego albo osoby uprawnionej, dokonywana jednorazowo lub w ratach.

Rok 2017 był szóstym rokiem funkcjonowania IKZE, co oznacza, że po raz pierwszy możliwe było spełnienie przez oszczędzających jednego z warunków koniecznych do wypłaty, tj. minimalnego okresu dokonywania wpłat na IKZE (5 lat). Do 2016 r. możliwa była jedynie realizacja wypłat na rzecz osób uprawnionych po śmierci oszczędzającego na IKZE.

W 2017 r. zostało zrealizowanych 412 wypłat (290 w 2016 r.) na łączną kwotę 2,1 mln zł (0,9 mln zł w 2016 r.). 80,8% dyspozycji wypłat złożyli oszczędzający w funduszach inwestycyjnych i zakładach ubezpieczeń. Przeciętna wypłata dla oszczędzającego na IKZE lub uprawnionego do wypłaty wyniosła 5 tys. zł. Najwyższą przeciętną wypłatę otrzymali w 2017 r. oszczędzający na IKZE w bankach (8,2 tys. zł).

Od 2017 r. wypłaty z IKZE mogą być realizowane nie tylko dla osób uprawnionych po śmierci oszczędzającego, lecz również dla oszczędzających

Tabela 19. Wyплаты z IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba wypłat z IKZE (w szt.)		Wartość wypłat z IKZE (w tys. zł)		Przeciętna wypłata z IKZE (w tys. zł)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	169	160	405	752	2,4	4,7
Fundusze inwestycyjne	89	173	342	989	3,8	5,7
Podmioty prowadzące działalność maklerską	1	1	14	1	14,0	1,0
Banki	10	9	68	74	6,8	8,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	21	69	87	257	4,1	3,7
OGÓLEM	290	412	916	2 073	3,2	5,0

Źródło: Obliczenia własne

Zgodnie z przepisem art. 37 ust. 1 ustawy o IKE oraz IKZE, oszczędzający na IKZE mają możliwość dokonania zwrotu zgromadzonych środków. Zwrot środków zgromadzonych na IKZE następuje w przypadku, gdy umowa o prowadzenie IKZE została wypowiedziana przez którąkolwiek ze stron lub wygasa z innych przyczyn (np. oszczędzający odstąpił od umowy). Równoznacznie ze zwrotem traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych na IKZE, jeżeli umowa o prowadzeniu IKZE wygasa, a nie zostały spełnione warunki do dokonania wypłaty lub wypłaty transferowej. Instytucja finansowa przed dokonaniem zwrotu jest zobowiązana do potrącenia podatku od dochodu oszczędzającego na IKZE według obowiązującej skali podatkowej.

W 2017 r. zrealizowano 13,3 tys. dyspozycji zwrotu środków z IKZE, czyli o 0,9 tys. mniej niż w 2016 r. Zwrócone kwoty z tego tytułu wyniosły 35,4 mln zł i były wyższe o 6,3 mln zł od kwoty zwrotów w 2016 r. Najwięcej dyspozycji zwrotu środków z IKZE zrealizowanych zostało w zakładach ubezpieczeń (51% liczby zwrotów), a ich wartość wyniosła 20 mln zł. Przeciętnie najwyższą kwotę zwrotu otrzymali rezygnujący z IKZE w podmiotach prowadzących działalność maklerską (7,3 tys. zł).

Najczęściej oszczędzający na IKZE w zakładach ubezpieczeń decydują się na likwidację konta

Tabela 20. Zwroty z IKZE według instytucji finansowych

Instytucje finansowe prowadzące IKZE	Liczba zwrotów z IKZE		Wartość zwrotów (w tys. zł)		Przeciętny zwrot z IKZE (w tys. zł)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Zakłady ubezpieczeń	9 710	6 766	19 996	20 026	2,1	3,0
Fundusze inwestycyjne	2 928	5 156	6 200	11 096	2,1	2,2
Podmioty prowadzące działalność maklerską	67	73	574	532	8,6	7,3
Banki	518	411	912	1 302	1,8	3,2
Dobrowolne fundusze emerytalne	937	857	1 395	2 440	1,5	2,8
OGÓLEM	14 160	13 263	29 077	35 396	2,1	2,7

Źródło: Obliczenia własne

W 2017 r. większa liczba osób niż w 2016 r. podjęła decyzję o zmianie instytucji finansowej prowadzącej IKZE. Na wniosek oszczędzających posiadających rachunek IKZE, w 2017 r. instytucje finansowe dokonały 734 wypłat transferowych do innego

IKZE (483 wypłaty transferowe w 2016 r.) oraz przyjęły 749 wypłat transferowych z IKZE (997 wypłat transferowych w 2016 r.).

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Oszczędzający na IKE według wieku i płci na koniec 2017 r.	11
Wykres 2. Struktura liczby IKE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %)	12
Wykres 3. Aktywa IKE według instytucji finansowych (w mln zł)	13
Wykres 4. Struktura aktywów IKE według instytucji finansowych (w %)	13
Wykres 5. Średnia wpłata na IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)	14
Wykres 6. Średnia wartość rachunku IKE według instytucji finansowych (w tys. zł)	16
Wykres 7. Liczba otwartych IKE w latach 2013-2017 (w szt.)	16
Wykres 8. Struktura otwartych IKE według instytucji finansowych (w %)	17
Wykres 9. Oszczędzający na IKZE według wieku i płci na koniec 2017 r.	23
Wykres 10. Struktura liczby IKZE według instytucji finansowych i wieku oszczędzających (w %).....	24
Wykres 11. Struktura aktywów IKZE według instytucji finansowych (w %)	25
Wykres 12. Średnia wpłata na IKZE według instytucji finansowych (w tys. zł).....	26
Wykres 13. Średnia wartość rachunku IKZE według instytucji finansowych (w tys. zł).....	27
Wykres 14. Liczba otwartych IKZE w latach 2013-2017 r. (w szt.)	28
Wykres 15. Struktura otwartych IKZE według instytucji finansowych (w %).....	29

SPIS TABEL

Tabela 1. Limity wpłat na IKE w latach 2004-2018 (w zł).....	8
Tabela 2. Limity wpłat na IKZE w latach 2012-2018 (w zł)	8
Tabela 3. Liczba IKE w podziale na wiek i płeć (w szt.).....	10
Tabela 4. Liczba IKE według instytucji finansowych	11
Tabela 5. Aktywa IKE według instytucji finansowych	12
Tabela 6. Liczba IKE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych.....	15
Tabela 7. Wskaźnik aktywnych IKE według instytucji finansowych (w %)	15
Tabela 8. Liczba otwartych IKE według instytucji finansowych	17
Tabela 9. Wypłaty z IKE według instytucji finansowych.....	18
Tabela 10. Całkowite zwroty z IKE według instytucji finansowych	19
Tabela 11. Transfery do IKE według instytucji finansowych	20
Tabela 12. Transfery z IKE według instytucji finansowych	21
Tabela 13. Liczba IKZE w podziale na wiek i płeć	22
Tabela 14. Liczba IKZE według instytucji finansowych	23
Tabela 15. Aktywa IKZE według instytucji finansowych	25
Tabela 16. Liczba IKZE zasilanych wpłatami według instytucji finansowych	26
Tabela 17. Wskaźnik aktywnych IKZE (w %)	27
Tabela 18. Liczba otwartych IKZE według instytucji finansowych	28
Tabela 19. Wypłaty z IKZE według instytucji finansowych	30
Tabela 20. Zwroty z IKZE według instytucji finansowych	30

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl